

अनुगामिनोऽनुचरा आर्ततरा अभूवन्निति शेषः ॥ १९ ॥ व्यचष्टेतां व्यलुठेतां ॥ विश्रांताविति पाठे विशेषेण श्रांतावित्यर्थः ॥ २० ॥ प्रकृतिमान् सत्वप्रकृतिः वैद्यः सर्वज्ञः सर्वज्ञभिप
जौ वैद्यौ ॥ २१ ॥ वृत्तस्य कृतदाहस्य सावशेषास्थितिचये अस्थिसंचयनाख्यकर्मण आशौचांतरा कृतस्याप्यवशेषो भृशुद्धिभस्मोद्धारलक्षणस्तेन सहितः सावशेषस्तस्मिन्क
र्तव्ये सति इत्यर्थः ॥ एतेन त्रयोदशोऽहं स्थिसंचयनं सृष्टिविरुद्धमित्यपास्तं ॥ २२ ॥ त्रीणि द्वंद्वानि ॥ बुभुक्षापिपासे शोकमोहौ ॥ जरा मृती जन्ममरणे सुखदुःखे लाभालाभौ वेति
तीर्थः ॥ अस्ति जायते वर्धते पक्षीयते विपरिणमते विनश्यतीत्येवं ह्यपाणीतिकतकः ॥ भूतेषु प्राणिषु एवं भवितुमतिशोकाक्रांततया भवितुं ॥ २३ ॥ सर्वभूतभवाभवौ उत्पत्तिविनाशौ

तयोर्विलपितं श्रुत्वा व्यसनं चाप्यवेक्ष्यत ॥ भृशमार्ततराभूयः सर्वएवानुगामिनः ॥ १९ ॥ ततो विपण्णो श्रांतो च शत्रुघ्न भरता बुभौ ॥

धरायां स्मव्यचष्टेतां भग्नशृंगाविवर्षभौ ॥ २० ॥ ततः प्रकृतिमान्वैद्यः पितुरेपां पुरोहितः ॥ वसिष्ठां भरतं वाक्यमुत्थाप्य तमुवाच ह ॥ २१ ॥

त्रयोदशोऽयं दिवसः पितुर्वृत्तस्य ते विभो ॥ सावशेषास्थितिचये किमिह त्वं विलंबसे ॥ २२ ॥ त्रीणि द्वंद्वानि भूतेषु प्रवृत्तान्यविशेषतः ॥

तेषु चापरिहार्येषु नैवं भवितुमर्हसि ॥ २३ ॥ सुमंत्रश्चापिशत्रुघ्नमुत्थाप्याभिप्रसाद्य च ॥ श्रावयामास तत्त्वज्ञः सर्वभूतभवाभवं ॥ २४ ॥

उत्थितौ तौ न रव्याघ्रौ प्रकाशं ते यशस्विनौ ॥ वर्षातपपरिप्लानौ पृथगिन्द्रध्वजाविव ॥ २५ ॥ अश्रुणि परिमृद्वंतौ रक्ताक्षौ दीनभाषिणौ ॥

अमात्यास्त्वरयंति स्म तनयो चापराः क्रियाः ॥ २६ ॥ इत्यर्पे श्रीरामायणे वा० अ० सप्तसप्ततितमः सर्गः ॥ ७७ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥

अथ यात्रां समीहंतं शत्रुघ्नो लक्ष्मणानुजः ॥ भरतं शोकसंतप्तमिदं वचनमब्रवीत् ॥ १ ॥ गतिर्यः सर्वभूतानां दुःखे किंपुनरात्मनः ॥ सरा

मः सत्त्वसंपन्नः स्त्रिया प्रव्राजितो वनं ॥ २ ॥

॥ २४ ॥ २५ ॥ परिमृद्वंतौ मार्जयंतौ ॥ तनयौ राजपुत्रौ अपराः क्रियाः भस्मोद्दारादिक्रिया उद्दिश्येति शेषः

॥ २६ ॥ इति रामाभि० वा० अ० सप्तसप्ततितमः सर्गः ॥ ७७ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥

यात्रां रामसमीपयात्रां समीहंतं समीहमानं विचारयंतमित्यर्थः ॥ १ ॥ दुःखे दुःखजनकसं
कटे प्राप्ते यः सर्वभूतानां गतिः स्मरणमात्रेण सर्वदुःखनाशकः आत्मनः स्वस्य आवयोश्च गतिरिति किंवक्तव्यं ॥ अनेनानि संकटे भगवत्स्मरणमेव दुःखनाशे समर्थं नान्यदिति सू
चितं ॥ सरामस्त्रिया प्रव्राजितः सच गत इत्येतदनुचितं तेन कृतं सामर्थ्ये सतीति शेषः ॥ २ ॥